

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/212493,CALL-FOR-PAPERS-Ogolnopolska-konferencja-naukowa-Polska-i-Polacy-za-drugiego-sow.html>
03.03.2026, 05:33

CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa Polska i Polacy „za drugiego sowieta” 1944-1945 - Białystok, 15-16 maja 2025

[Armia Czerwona II Wojna Światowa Komunizm](#)

15.05.2025

Wkroczenie Armii Czerwonej w granice przedwojennej Polski w styczniu 1944 r. otworzyło nowy rozdział w historii Polaków, który dla bardzo wielu z nich oznaczał niewolę, wyzysk i upadek dorobku pokoleń. Zmiany granic, objęcie rządów przez polskich komunistów, tzw. repatriacje, czyli wypędzenie z ojcowizny milionów ludzi nie wydarzyłoby się, gdyby nie przejęcie kontroli nad polskim terytorium przez władze sowieckie. Wyjątkowo jaskrawym naruszeniem formalnej niepodległości Polski były ówczesne sowieckie operacje pacyfikacyjne wymierzone w polskich obywateli, wśród których wyróżnić należy Obławę Augustowską z lipca 1945 r., największą zbrodnię popełnioną na Polakach po II wojnie światowej.

Kontrolowany przez komunistów rząd lubelski pełnił faktycznie rolę wykonawcy dyrektyw pisanych na Kremlu. Nie był w stanie przeciwstawić się temu przybyły z Londynu i mianowany wicepremierem Stanisław Mikołajczyk, pozbawiony wsparcia obecnej na polskiej ziemi zwycięskiej armii i stopniowo zainteresowania sprawą polską ze strony zachodnich aliantów. Poparcie milionów ludzi chcących demokracji i niepodległości nie wystarczyło, by zmienić narzuconą siłą rzeczywistość. Niemniej wielu Polaków wierzyło jeszcze w możliwość odzyskania wolności, której znakiem miały być uczciwe wybory. Wycieńczeni wojną pragnęli pokoju i bezpieczeństwa. Gotowi byli wiele znieść, byle wrócić do normalnego życia, bez lęku o przyszłość. Inni w nowych warunkach znaleźli dla siebie szansę i wsparli nową, komunistyczną administrację. Stan tymczasowości sprzyjał też szybkim karierom, gdy lojalność i brak skrupułów były ważniejsze niż kompetencje. Spektrum postaw Polaków wobec nowej rzeczywistości było zatem szerokie: od zbrojnego oporu po całkowity serwilizm. Ten płynny i wymykający się jednoznacznym ocenom okres, który w dużej mierze zdeterminował losy milionów Polaków, pozostaje w sferze zainteresowań historyków.

Celem konferencji będzie podsumowanie dotychczasowego stanu oraz zaproponowanie nowych kierunków badań m.in. w takich obszarach jak: okoliczności instalowania oraz warunki sowieckiej okupacji z lat 1944-1945, przejawy łamania formalnej niepodległości państwa polskiego, stosunek polskich obywateli do nowej rzeczywistości, budowanie komunistycznego aparatu władzy.

Termin zgłoszenia: do 28 marca 2025 r.

Wraz ze zgłoszeniem prosimy o nadesłanie abstraktu (około 300 znaków).

Nie pobieramy opłaty konferencyjnej. Pracownicy IPN rozliczą udział w ramach delegacji służbowych natomiast koszty referentów spoza IPN (nocleg oraz wyżywienie) pokryje organizator.

Przewidziana jest recenzowana publikacja pokonferencyjna w formie „studiów i materiałów”. Uczestnicy konferencji są zobowiązani do dostarczenia tekstów naukowych opartych na ich wystąpieniach w terminie do 22 grudnia 2025 r.

Zgłoszenia i wszelkie inne pytania związane z konferencją należy kierować do Jarosława Wasilewskiego, sekretarza konferencji, e-mail: jaroslaw.wasilewski@ipn.gov.pl

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Białystok

Armia Czerwona, II wojna światowa, komunizm

Konferencja naukowa

Pliki do pobrania

[Formularz zgłoszeniowy \(rtf, 37.95 KB\)](#)
